Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date
11.06.2019

Yayınlanma Tarihi / The Publication Date
30.12.2019

Mehmet BALTACAN

Selçuk Üniversitesi Dilek Sabancı Devlet Konservatuarı Sahne Sanatları Bölümü Opera
Anasanat Dalı Konya

mehmetbaltacan@hotmail.com

*18,19,20 Nisan 2019 Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi 6. Uluslararası Güzel Sanatlar
Sempozyumu'nda Öğr. Gör. Mehmet BALTACAN tarafından sunulmuş bildiriden
genişletilerek oluşturulmuş makaledir.

OPERA SANATINDA ESER YARATMA BAĞLAMINDA KADIN BESTECİ ETKENLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Öz

Gösterim sanatlarının en kapsamlısı olarak bilinen opera sanatı 16. Yüzyıl da İtalya'da doğmuştur. İlk ortaya çıkışından bu yana sürekli gelişen ve diğer sanat türlerinde olduğu gibi ortaya çıkan hemen her akımdan etkilenecek işleniş olarak değişim de gösteren opera sanatında sayısız eser bestelenmiş ve çok sayıda opera eseri günümüzde de sahnelenerek dünya opera repertuarında yer edinmiştir. Bestelenen bu eserlerin bestecilerine bakıldığında erkek opera bestecileri ile karşılaştırılınca, kadın bestecilerin sayısal anlamda gözle görülür oranda az oldukları bilinen bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır. Böyle bir görünüme sebep olarak, durumun erkeklerin yeteneksel üstünlüklerinden mi kaynaklandığı, yoksa kadın opera bestecilerinin sayısal azlığına etkisi olabilecek başka faktörlerin mi bulunuyor olması sorusu akıllara gelmektedir. Bu çalışmanın amacı, opera sanatının tarihsel gelişimi sürecinde kadın opera bestecilerine yer verilerek, erkek opera bestecileri ile karşılaştırıldıklarında fark edilen azınlıklarına neden olabilecek olguları incelemektir. Çalışma, nitel araştırma yöntemine dayalı olarak Doküman incelemesi ile gerçekleştirilmiştir. İlk olarak bu konuda daha önce yapılan çalışmalara ulaşabilmek için gereken kaynak taraması yapılmış, bulunan kaynaklar, ikincil araştırma yöntemi olarak bilinen internet kaynaklı veri toplama yöntemi ile desteklenmiştir.

OPERA SANATINDA ESER YARATMA BAĞLAMINDA KADIN BESTECİ ETKENLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Araştırmanın sonucunun konu ile ilgili gelecekte yapılacak olan çalışmalarda araştırmacılar için yararlı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Sanat, Opera, Besteci, Kadın Opera Bestecileri.

EVALUATION OF THE EFFECTIVENESS OF FEMALE COMPOSERS IN THE CONTEXT OF OPERA PRODUCTION IN THE ART OF OPERA

Abstract

The art of opera, known as the most comprehensive of the performing arts, was born in Italy in the 16th century. Since its first emergence, as in other branches of art, numerous works have been produced in the art of opera, which has been constantly evolving and showing changes by being influenced from almost every movement that emerged, and many works of opera have been staged and they have gained their place in the world opera repertoire today. When we look at the compositions of the composers, it is a known fact that female opera composers have fewer numerical numbers compared to male ones. At this point of the matter, the question arises whether the reason for this is due to the superiority of males in skills or the other factors that may have an effect on the numerical fewness of female opera composers. The aim of this study is to address female opera composers in the historical development of the art of opera and to examine the phenomena which may result in conspicuous fewness of female opera composers when compared to male ones. The study was carried out by document analysis based on qualitative research method. In the first place, the resources needed to be able to reach the previous studies were scanned and then the resources found were supported by the internet-based data collection method, which is known as secondary research method. The results of this study are thought to be beneficial for the researchers who will do scientific studies on the subject.

Keywords: Women, Art, Opera, Composer, Female Opera Composers

Giriş

Opera, içinde güzel sanatların hepsini barındırabilen, sözlerinin tamamı veya büyük bir bölümü müzikle bestelenmiş halde icra edilen, teatral formda bir sahne eseridir. Konusunu genellikle tarihten, mitolojiden, efsanelerden veya güncel olaylardan alan ve bu olayları bir oluş halinde seyirciye gösteren opera sanatı, 16. Yüzyıl da İtalya'da doğmuştur. İlk ortaya çıkışından bu

OPERA SANATINDA ESER YARATMA BAĞLAMINDA KADIN BESTECİ ETKENLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

yana sürekli gelişerek, diğer sanat türlerinde olduğu gibi ortaya çıkan akımlardan etkilenmiş, etkilendiği oranda da dramatik yapı olarak, konu olarak, işleniş olarak değişimler gösterdiği halde sahnelerde varlığını devam ettirmiştir.

Yener, opera sanatının 16. Yüzyılın sonlarında Floransa’da Kont Giovanni Bardi’nin sarayındatoplanan besteciler, ozanlar ve şarkıcılar grubunun (Camerata),eski Grek söyleme (declamation) sanatını müzik ile birleştirme çalışmaları sonucunda ortaya çıktığını vurgulamaktadır (Yener,1981, s.361). Opera’nın tarihine bakıldığında bu sanatın ortaya çıkışındaki en önemli hareketin, İtalyan kültür tarihinde önemli bir yeri olan ve antik Roma tiyatrosuna ilgisi ile bilinen Ferrara Dükü I. Ercole’nin, Plautus ile Terentius’un komedyalarını tercüme ettirerek oynanmalarını sağlaması olarak görülmektedir. Altar, opera sanatının var oluş sürecini “Olağanüstü zenginlikteki dekor ve kostümlerle oynanmasına rağmen sıkıcılığı bir türlü giderilememiş olan Plautus komedyalarının meydana getirdiği ağır havayı dağıtma çarelerinin aranması, müziğin gelişiminde önemli bir başlangıca yol açmış, böylelikle ortaya çıkan yepyeni bir sanat türü operaya temel olmuştur.” değerlendirmesi ile ifade etmiştir (Altar,1970, s. 1). Uzun süren komedyaların temsili sırasında seyircilerin ilgi ve meraklarını diri tutmak için bir soluk olarak perde aralarına katılan ve intermezzo adı verilen bu ara oyunlar, seyircilerin bu bölüme ayrı bir ilgi göstermesi ve özellikle bu intermezzoları bekliyor haline gelmesi ile opera sanatının başlı başına dramatik bir tür olarak var olmasını doğurmuştur.

Yazar, operanın gelişim sürecini “Müzik alanında Barok çağı başlatan Claudio Monteverdi, çağdaşı Shakespeare’in tiyatrodaki atılımları müzik alanında gerçekleştirmiştir.” İfadeleri ile birlikte, 18. Yüzyılda aydınlanma çağının başlamasıyla birlikte Opera Seria (ciddi opera), Opera Buffa (Güldürücü Opera), Grand Opera (gösterişli, büyük ciddi opera), Opera Comique (komik opera) vb. opera türleri gelişmeye başlamış olduğunu vurgulamakta, 18. Yüzyılın ikinci yarısında şekillenmeye başlayan klasik akımla beraber bu akımın belirgin özelliği olarak algılanan “doğallık” ve “yalınlık” düşüncesini yansıtmada başlangıçta öncelikle Christoph Willibald Gluck ile Wolfgang Amedeus Mozart’ın verimli çalışmalarıyla opera sanatına örnekler verdiğini belirtmektedir (URL, <https://www.academia.edu>). Klasik dönemin sonrasında 19. Yüzyılda, akıl çağına tepki olarak bir sanat, felsefe ve edebiyat hareketi niteliğinde Romantik dönem başlamış, en büyük gelişimi bu dönemde gösterdiği ifade edilen opera sanatında Romantik Opera sanatının öncüsü olarak bilinen Carl Maria von Weber gibi Donizetti, Rossini, Bellini vb. daha bir çok besteci önemli eserler meydana getirmişlerdir. Çalışır’ın ifade ettiği biçimi ile “Gerçekçilik ve doğayı olduğu gibi (güzel ve çirkin yanlarıyla) gösteren sanat çıkışı” olarak tanımlanan Verismo akımı, Romantik dönemi takip eden gerçekçi düşünce akımı olarak bilinmektedir (Çalışır, 1996, s. 219). Gerçekçi kavrayış düşüncesiyle eser

OPERA SANATINDA ESER YARATMA BAĞLAMINDA KADIN BESTECİ ETKENLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

yaratan bestecilere Georges Bizet, Amilcare Ponchielli, Ruggiero Leoncavallo ve Pietro Mascagni gibi besteciler örnek olarak gösterilmektedir.

20. yüzyılda çağdaş anlayışın opera türüne çok da ısınamayışının bir sonucu olarak pek az baş eserin ortaya çıkmasının yanı sıra felsefe, edebiyat ve sanat hareketi olarak orta çıkan İzlenimci düşünce temelinde Yeni Klasizm ve Yeni Romantizm gibi akımların yer aldığı, bu bağlamda opera sanatı ile ilgili ilk önemli örneklerin Claude Debussy ve Alban Berg tarafından verildiği söylenmektedir (Hodair, 1992, s. 68). Modern operayı hazırlayan akım olarak bilinen Post Modernizm düşünüşünün temellerini de italyan gerçekçiliği ve ulusçuluk kavramları beslemektedir. İtalyan gerçekçiliği ve ulusçuluk kavramlarıyla beslenen Post-Modernizm düşünüşü Modern Operanın doğuşuna temel olmuş, ulusal bilincin yükselmesi ile ortaya çıkan ulusalcı akımlar sayesinde özellikle Rus Beşleri öncülüğünde Avrupa’da ve dünyada çok önemli besteciler ulusal kimlikleri bağlamında eserler besteleyerek Çağdaş Opera düşüncesinin günümüze kadar devam etmesinin yolunu açmışlardır.

İlk ortaya çıkışından bu yana sürekli gelişen ve diğer sanat türlerinde olduğu gibi, ortaya çıkan hemen her akımdan etkilenecek işleniş olarak değişim de gösteren opera sanatında sayısız eser bestelenmiş ve çok sayıda opera eseri günümüzde de sahnelenerek dünya opera repertuarında yer edinmiştir.

Sözü edilen akımların özellikle öncüsü olmuş olan örnek bestecilere ve bunlara eklenmesi mümkün olan çok daha fazla örneğe bakılınca, erkek opera bestecileri ile karşılaştırıldığında kadın bestecilerin sayısal anlamda gözle görülür oranda az oldukları görülmektedir. Bir opera sanatçısının daha eğitim yıllarında kaynak olarak kullandığı ve başucu kitabı olarak bilinen Faruk YENER’in 100 OPERA isimli kitabında dünya opera repertuarında yer alan başlıca opera eserleri incelemelerine yer verilmiş, konularına da değinilerek detaylı bir biçimde bu eserler ele alınmıştır. Ancak, başucu kitabı olarak bilinen bu kaynakta bestecisi kadın olan hiç bir eser yer almamaktadır. Opera sanatı konusunda baş vurulacak önemli bir kaynak olan Cevad Memeduh ALTAR’a ait iki ciltlik OPERA TARİHİ kitabında da, opera sanatının tarihsel ve kültürel gelişimi ele alınmış olmasına rağmen, içerisinde yer alan eserlerin hemen hepsinin erkek bestecilerin yaratımları olan örneklerden oluştuğu dikkatleri çekmektedir. Benzer şekilde, eğitim dönemleri de dahil olmak üzere, kadın bir bestecinin operasında yer alan bir aria’yı seslendirdiğini söyleyen bir opera sanatçısı neredeyse yok denecek kadardır. Bu durum, opera sanatını yaratma anlamında kadınların yeteneksel yeterlilik konusunda sorgulamasını akıllara getirmektedir. Bu çalışma, güzel sanatların tümünü içinde barındıran opera sanatında bu konunun araştırılması sonrasında ortaya konan durumun, cinsiyet farkı olmaksızın, erkeklerin olduğu gibi kadınların da eser yaratma bağlamında opera sanatına katkıları olduğunun

OPERA SANATINDA ESER YARATMA BAĞLAMINDA KADIN BESTECİ ETKENLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

farkedilmesi anlamında sanatın bu dalı ile ilgili kişilerin konu ile ilgili olarak düşüncelerinde var olan soru işaretlerine bir cevap olacak katkıyı sağlaması açısından oldukça önemlidir. Nitel araştırma yöntemine dayalı olarak Doküman incelemesi ile gerçekleştirilmiş olan bu araştırmada konu ile ilgili gerekli kaynak taraması yapıldıktan sonra kuramsal çerçevenin desteklenmesi açısından ikincil araştırma yöntemi olarak bilinen İnternet Kaynaklı Veri Toplama yöntemi önem kazanarak verilere ulaşılması konusunda kullanılmıştır.

Tunçdemir, bunun nedenlerini, geçmişten bu yana kadına yüklenen üreme misyonu, cinsel ayırım, tutucu dinsel inançlar ve toplumsal yaptırımlar olarak belirterek, bu yüzden daha birçok alanda arka planda kalan kadınların, müzik alanında da geri planda tutulmuş olduğunu vurgulamaktadır (Tunçdemir, 2004, s. 1). Aynı zamanda erkeklerin üstün görülerek kadınların hemen her konuda ikinci planda görülerek süregelen insanlık tarihi ile aynı merkezde bakıldığında, Müzik tarihinde de kadınlar hep ikinci planda olduğu, bazı kadın bestecilerin eserlerini takma bir erkek ismiyle yayınlamak zorunda kaldıkları bile görülmektedir. Erkek besteciler ile karşılaştırıldığında Kadın opera bestecilerinin sayısal olarak az olduğunun tartışılmaz bulan Öktem, bunun sebeplerini “ Lakin tarih içinde kadının, birçok alanda olduğu gibi, bu konuda da erkekler tarafında arka plana itildikleri, yeteneklerini sergileme konusunda bastırıldıklarını söylemek de yanlış olmaz. Asırlar boyunca kadının yaratıcılığını göstermeye hakkının olduğu yer özel yaşam sınırları içinde (aile, ev, gibi) kalmıştır.” sözleri ile ifade etmektedir (URL, <http://www.sanattanyansimalar.com>). Ortaçağ’da kadınların sahnede bulunmalarının yasak olduğu bilinmektedir. Hatta 18. Yüzyıla kadar korolarda bile kadın sesine yer verilmediği, ilk operalarda kadın rollerini, ses rengi olarak kadın sopranoya veya kontraltoya benzeyen ve bu özelliğinin ileri yaşlara kadar devam etmesi için hadım edilen Castrato adındaki erkeklerin üstlendiği söylenmektedir (URL, <http://www.cumhuriyet.com.tr>). Aslında, Rönesans ve Barok dönemlerinden itibaren besteci ve icracı kadın sanatçılara rastlanmaktadır. Ancak, bu sanatçılar büyük oranda faaliyetlerini sadece kadın oldukları için ya gizli bir biçimde yapmak durumunda kalmışlardır, ya da bu işi yapmaktan vazgeçmek durumunda bırakılmışlardır. Öktem’in, kadın bestecilere yapılan haksızlıklarla ilgili verdiği örnekte, Felix Mendelssohn’un, besteci olan ablası Fanny Mendelssohn’a engel olduğu görülmektedir (URL, <http://www.sanattanyansimalar.com>). Liedler, piyano için eserler, oda müziği için yapıtlar ve büyük kantatlar besteleyen üretken bir besteci olarak eşi Wilhelm Hensel tarafından destekleniyor olmasına rağmen babasının ve kardeşinin karşı çıktığı Funny Mendelssohn’un, bestelediği kimi eserler Felix Mendelssohn ismiyle basılmıştır, hatta Felix Mendelssohn’un, bu yapıtları kendininmiş gibi, çekinmeden konserlerinde çaldığı dile getirilmektedir. Yine benzer bir duruma örnek olarak, Robert Schumann ve eşi Clara Schumann ile ilgili olarak, Robert

OPERA SANATINDA ESER YARATMA BAĞLAMINDA KADIN BESTECİ ETKENLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Schumann'ın eşine destek olduğu ancak bir besteci olarak öne çıkmasını engellediği “(Clara o kadar tanınmıştır ki, kendisine, Robert için, “Eşiniz de mi müzisyen?” diye sorulmuştur) ama, ikisi aynı terazide değildirler. Clara eşi için bestelerken, Robert dinleyicisi için çalışmaktadır.” İfadeleri ile belirtmiştir. Başka bir örnekte ise Öktem, Gustav Mahler'in besteci olan Alma isimli hanımefendiye evlilikleri ile ilgili düşüncelerini açıkladığı mektubunda “Alma'nın bundan böyle tek bir hedefinin olması gerektiğini, bunun da kendisini mutlu etmek olduğunun bilinmesini istediği, , Alma'dan sevgi dolu ve anlayışlı bir eşlikçi olması beklediği” ifadelerine yer verdiğine değinerek, Alma Mahler'in eşi Gustav Mahler'in bu isteğine sadık kaldığını ancak, eşinin ölümünden sonra beste yapma tutkusundan vazgeçmeyip yeniden bu yolda çalışmaya yöneldiğini gözler önüne sermektedir (URL,<http://www.sanattanyansimalar.com>). Verilen örnekler, geçmişten günümüze kadın opera bestecisi sayısının az olmasının sebebinin yeteneksel yaratım ile alakalı olmayıp, toplum baskısı ile ilgili inanış ve değerler sebebi ile aslında kadınların beste yapma ve icracılık konularındaki alanlardan uzak bırakılmak durumundan kaynaklandığını göstermektedir.

Vokal müzik için aria'lar, arietta'lar koro ve solo eserler, şarkı ve lied'ler, bestelemiş cantatlar ve madrigaller yazmış yorumcu ve oyuncu olarak operalarda rol üstlenmiş Barbara Strozzi (1619-1664), Hortense De Beauharnais (1783-1837), Alma Mahler-Werfel (1879-1964), Piraulx Rainer (1903-1986) ve bunun gibi geçmişten günümüze gelen daha pek çok kadın sanatçılar bulunmaktadır. Aydınlanma çağı ile birlikte kadın sanatçılar da sanatın her alanında olduğu gibi opera sanatında kendilerini daha rahat ifade etme fırsatı bulmuşlardır Aşağıda, 16. Yüzyılda opera sanatının doğduğu dönemden günümüze kadar var olan opera eseri bestelemiş kadın besteciler ele alınarak, Tunçdemir'in çalışmasında yer verdiği tablo incelenerek oluşturulmuş ve kronolojik olarak düzenlenmiş bir liste halinde yer almaktadır (URL, <http://www.muzikegitimcileri.net>).

Kadın Opera Bestecileri

1-) Francesca CACCINI (1578-1640)

OPERA SANATINDA ESER YARATMA BAĞLAMINDA KADIN BESTECİ ETKENLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

1-) <https://openmusiclibrary.org/person/75956/francesca-caccini/>

16-17.yüzyıl, İtalyan besteci ve şarkıcı, bir opera besteleyen ilk kadın olarak bilinmektedir. Dinsel müzikleri yorumlayan sanatçı San Nicola kilisesinde solistlik yapmıştır. Birçok bestesi vardır. "La libera zione di Ruggiere dall Isola d'Alcina" adlı bir opera eseri bestelemiştir.

2-) Maria Antonia Walpurgis (1724-1780)

2-) <https://www.discogs.com/artist/6284759-Maria-Antonia-Walpurgis>

18. yüzyıl Barok Dönem, Saksonya Prensesi, Alman Amatör müzisyen ve besteci olarak bilinen Maria Antonia Walpurgis, "Il Trionfo della te delta" adlı operayı 1754 te besteledi. Bu operada başrol oynamıştır. Ayrıca çeşitli Cantatlar yazmıştır.

3-) Maria Teresa d'AGNESI (1720-1795)

OPERA SANATINDA ESER YARATMA BAĞLAMINDA KADIN BESTECİ ETKENLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

3-) <https://www.discogs.com/artist/4109543-Maria-Teresa-dAgnesi/track>

18.yy, Barok dönem, İtalyan besteci, harp sanatçısı, opera yazarı olarak tanınmaktadır. 1747’de “Il restauro d’Arcadia” ve 1766’da L’Insubria consolata adlı operetin aryları, 1754’te “Ciro in Armenia” adlı operayı yazmıştır.

4-) Maria Theresa PARADIS (1759-1824)

4-) <https://www.discogs.com/artist/1659539-Maria-Theresia-von-Paradis>

Görme özürlü Avusturyalı besteci ve piyanist Maria Theresa PARADIS, 18. Yüzyıl’da yaşamış bir Barok sanatçısı olarak bilinmektedir. “Ariadne und Macchus”, ”Rinaldo und Alcina”adlı operaları,”Der schulkandrdat” adlı comic opera bestelemiştir. 1784 yılında Zwölf Lieder” yayınlanmıştır. 60 sonat ve konçertoyu ezbere çalmıştır. 30’a yakın bestesi vardır.

5-) Marianna BOTTINI (1802-1858)

OPERA SANATINDA ESER YARATMA BAĞLAMINDA KADIN BESTECİ ETKENLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

5-) <https://www.wikidata.org/wiki/Q6762161>

19.Yüzyılda yaşamış olan İtalyan besteci ve Harp sanatçısıdır. “Elena e Gerardo”adlı operası, bir çok kantat ve orkestra için yazılmış eserler. Stabet Matter ve Messa da Requiem’i 1819’da yazmıştır.”12 Gesange” ve 6 lied eseri yayınlanmıştır.

OPERA SANATINDA ESER YARATMA BAĞLAMINDA KADIN BESTECİ ETKENLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

6-) Louise Angelique BERTIN (1805-1877)

6-) https://en.wikipedia.org/wiki/Louise_Bertin

19.yüzyıl fransız bestecisi olan Louise Angelique BERTIN, İlk operası “Guy Mannering”i 1825’te, bestelemiştir. 1827’de ”Le loup garau” 1831’de de ”Fausto” isimli opera ederleri bulunmaktadır. Bestecinin bilinen diğer eserleri: 1 Trio, 6 Ballades, 5 oda müziği, 12 kantat’dır.

7-) Augusta Mary Anne HOLMES (1847-1903)

7-) https://en.wikipedia.org/wiki/Augusta_Holm%C3%A8s

İrlanda asıllı Fransız besteci 19.yüzyılda yaşamıştır. 1895 ‘te “La Montagne Noire”, 1875’te de “Hero et Leandre” adlı operaları, 5 dramatik senfoni ve 3 koro eseri, 128 şarkı bestelemiştir. 1889’da “Ode Triomphale” adlı eseri Paris operasında sergilenmiştir.

8-) Cecile CHAMINADE (1861-1944)

8-) https://en.wikipedia.org/wiki/C%C3%A9cile_Chaminade

Fransız besteci ve piyanist olarak tanınmaktadır. Yaklaşık 200 piyano konçertosu 125 şarkısı vardır. “La Sevilane” adlı operayı ve Callirhoe adlı bale senfonisi bestelemiştir.

9-) Sorrel HAYS (1941-)

9-) <https://www.discogs.com/artist/691252-Sorrel-Hays>

Amerikalı besteci, piyanist. “Love in Space”, “The Glass Woman” adlı radyo operaları vardır. Birçok vokal, enstrumantal, elektronik ve multimedya eserleri vardır.

OPERA SANATINDA ESER YARATMA BAĞLAMINDA KADIN BESTECİ ETKENLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

10-) Ethel SMITH (1858-1944)

10-) [https://en.wikipedia.org/wiki/Ethel_Smith_\(organist\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Ethel_Smith_(organist))

İngiliz besteci ve yazar. Opera, koro, orkestra, odamüziği ve org müziği üzerine bir çok bestesi vardır. En önemlileri: 1898’de Fantasio, 1901’de Der Wald, 1903’te The Wreckers, 1916’da Boastwain’s Mate, 1922’de Fete Galante adlı operalardır.

11-) Grace WILLIAMS (1906-1977)

11-) <http://discoverwelshmusic.com/composers/grace-williams/>

OPERA SANATINDA ESER YARATMA BAĞLAMINDA KADIN BESTECİ ETKENLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İngiliz kadın besteci ve orkestra şefi olarak bilinmektedir. Orkestra, oda müziği koro ve solo için müzik eserleri vardır. 1966'da "The Parlour" adlı operası, 1939'da "The Songs of Mary" solo eseri, önemli eserlerindendir.

12-) Elizabeth MACONCY (1907-)

12-) <https://britishmusiccollection.org.uk/article/composer-profile-elizabeth-maconchy>

İrlanda asıllı İngiliz besteci, çocuk operaları yazarı. Çok sayıda opera, orkestra, müzikal tiyatro ve bale eserleri yazmıştır. En önemlileri: 1935'te "Great Agrippa", 1939'da "Puck Fear" adlı bale eserleri, 1968'de "The Birds", 1969'da "Johnny and Mohawks" adlı çocuk operaları vardır.

13-) Thea MUSGRAVE (1928-)

13-) <https://openmusiclibrary.org/person/77372/thea-musgrave/>

İskoçyalı besteci, Philadelphia Orkestrası Şefi ve Akademisyen (doçent) olarak tanınmaktadır. İngiltere'de çok sayıda opera, orkestra, müzikal tiyatro ve bale eserleri yazmıştır. En Önemlileri: 1954'te "Cantata for a summer's Day", 1958'de "Christmas song" (Bloom 1955). 1964'te, "The Decision" adlı bir opera bestelemiştir. 1964-72 yıllarında 27 adet enstrumantal

OPERA SANATINDA ESER YARATMA BAĞLAMINDA KADIN BESTECİ ETKENLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

bestesi vardır (Pandle,1991) 1977’de “Mary Queen of Scots”, 1979’da da ”Christmas Caol” adlı operaları bestelemiştir.

14-) Nicola Le FANU (1947-)

14-)<https://www.amazon.com/Vintage-photo-Nicola-Fanu/dp/B07NVV2Y4G>

İngiliz besteci, Elizabeth Maconcy’nin kızıdır. Çok sayıda opera, orkestra, müzikal tiyatro ve bale eserleri yazmıştır. En Önemlileri: 1972 “The Last Laugh” balesi, 1986’da “The Story of Mary O’Neil”adlı radyofonik opera, 1990’da “The Green Children” adlı çocuk operasıdır.

15-) Lili BOULANGER (1893-1918)

15-) https://en.wikipedia.org/wiki/Lili_Boulanger

OPERA SANATINDA ESER YARATMA BAĞLAMINDA KADIN BESTECİ ETKENLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Fransız besteci Lili BOULANGER, Nadia BOULANGER'in kardeşidir. Çok sayıda opera, orkestra, koro ve enstrumantal eserleri yazmıştır. En önemlileri: 1912'de "La Princesse Malaine" adlı opera eseri 1912'de "Le Soir Chorus" koro eseri, 1913'de yazdığı Faust et Hélène, cantata for mezzo-soprano, tenor, baritone, and orchestra Cantata'sıdır.

16-) Germaine TAILLEFERRE (1892-1983)

16-) <https://www.allmusic.com/artist/germaine-tailleferre>

Fransız besteci Germaine TAILLEFERRE, "Yenilikçi Altılılar" grubunun üyesidir. Çok sayıda opera, orkestra, solo piyano ve bale eserleri ile film müzikleri yazmıştır. En önemli operaları 1931'de "Zoulaina", 1950 "Dolores", 1953'te "Parisian" 'dir. 1960'ta "da La rentree des Foin" adlı film müziği bestelemiştir.

17-) Betsy JOLAS (1926-)

OPERA SANATINDA ESER YARATMA BAĞLAMINDA KADIN BESTECİ ETKENLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

17-) https://en.wikipedia.org/wiki/Betsy_Jolas

Fransız besteci, orkestra şefi, yönetmen, yazardır. Çok sayıda opera, orkestra, koro, oda müziği ve klavye eserleri yazmıştır. En önemlileri: 1975'te “Le Pavillon au bord de la Riviere”, 1986'da “Le Cyclope” ve 1987'de “Schliemann” adlı opera eserleridir.

18-) Crazyna BACEWICZ (1909-1969)

18-) https://en.wikipedia.org/wiki/Gra%C5%BCyna_Bacewicz

Rus besteci, keman ve piyano sanatçısı olarak tanınan Crazyna BACEWICZ Polonya Besteciler Birliği Başkanlığı yapmıştır. Çok sayıda orkestra, keman, klavye, oda müziği ve bale eserleri yazmıştır. En önemlileri: 1953'te “Z chłopa krol”, 1958'te “Przygoda krola”, 1968'te “Desire” adlı

OPERA SANATINDA ESER YARATMA BAĞLAMINDA KADIN BESTECİ ETKENLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

bale eserleri vardır. Przygoda Króla Artura (Kral Arthur'un Macerası) isimli bir radyo operası (1959) bestelemiştir.

19-) Margaret SUTHERLAND (1897-1984)

19-) https://en.wikipedia.org/wiki/Margaret_Sutherland

Avusturyalı besteci ve Piyanist'tir. Çok sayıda orkestra,solo,enstrumantal,opera,bale eserleri vardır. En önemli eserleri arasında;, 1965 te “The Young Kabbardi”operası,1937 de “Dithyramb” adlı bale eseri,1939 ta “The Passing”adlı koro eseri,1667 de “6 Australian Songs” adlı eserleri yer almaktadır.

20-) Gillian WHITEHEAD (1941)

20-) <https://www.thearts.co.nz/artists/dame-gillian-karawe-whitehead>

OPERA SANATINDA ESER YARATMA BAĞLAMINDA KADIN BESTECİ ETKENLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yeni Zellandalı besteci ve Eğitimci olarak tanınmaktadır. Çok sayıda orkestra, koro, solo, opera, eserleri vardır. En önemlileri; 1975'te "Tristan and Iseult" operası, 1979'da "The Tinkers Curse" adlı çocuk operası eserleridir.

Sonuç

Güzel sanatların tümünü içinde barındıran Opera sanatı aynı zamanda işitsel ve görsel unsurların bütünleştiği bir yeteneksel yaratım sanatıdır. Müzik tarihinde olduğu gibi, opera sanatının da ortaya çıktığı ilk zamandan itibaren bu sanatın örneklerini sahneye taşımak amacıyla yaratımsal yeteneğini kullanarak eser meydana koyan çok sayıda opera bestecisi var olmuştur. İlk bakışta, eser ortaya koyucuların erkek besteciler olduğu dikkatleri çekse de aslında aynı yaratımsal yeteneğin kadınlarda da var olduğu görülmektedir. Tarihte yaşanmış örnekler incelendiğinde, erkek opera bestecilerinin kadın opera bestecileri ile karşılaştırıldığında gözler önüne serilen azımsanmayacak ölçüdeki sayısal fazlalığının, aslında erkek egemen toplum bilincinin yüzyıllardır süregelen üstünlük anlayışı ile bağlantılı olduğu görülmektedir. Kadınların ikinci sınıf olması düşüncesi ile, kadının yaratıcılığının sadece ev, aile gibi özel alanlara sınırlandırılmasının getirdiği bir sonuç olarak, aslında kadınları yaratıcılıkları konusunda sorgulamanın anlamsız ve yersiz olduğunu çok ciddi örneklerle ortaya koymuş olan birçok besteci, yorumcu, icracı kadın sanatçılar, toplumsal baskı nedeniyle çalışmalarını gizlilikle yürütmüş, ürettiklerini ortaya koymaya cesaret edememiş, bir erkek ismi kullanarak eserlerini meydana çıkarmış ya da eser yaratmaktan vazgeçmek durumunda kalmıştır.

Opera sanatının ortaya çıkışının sonrasında, kadın opera bestecilerinin ortaya koyduğu eserlerin aydınlanma dönemi olarak bilinen 18.yüzyıl ile birlikte günümüze doğru çoğalarak görüldükleri anlaşılmaktadır. Yapılan araştırmalar sonucunda opera sanatının 16. Yüzyılda doğup günümüze gelen sürecinde, yirmi tane kadın opera bestecisinin var olduğu tespit edilmiştir. Bu isimler; Francesca CACCINI (1578-1640), Maria Antonia Walpurgis (1724-1780), Maria Teresa d'AGNESI (1720-1795), Maria Theresa PARADIS (1759-1824), Marianna BOTTINI (1802-1858), Louise Angelique BERTIN (1805-1877), Agusta Mary Anne HOLMES (1847-1903), Cecile CHAMINADE (1861-1944), Sorrel HAYS (1941-), Ethel SMITH (1858-1944), Grace WILLIAMS (1906-1977), Elizabeth MACONCY (1907-), Thea MUSGRAVE (1928-), Nicola Le FANU (1947-), Lili BOULANGER (1893-1918), Germaine TAILLEFERRE (1892-1983), Betsy JOLAS (1926-), Crazyna BACEWICZ (1909-1969), Margaret SUTHERLAND (1897-1984), Gillian WHITEHEAD (1941) olup, her birinin de bestelenmiş opera eserlerinin var olduğu bilinmektedir. Opera eseri yaratmak zor ve günümüzde çok sıklıkla karşılan bir durum değildir. Kadın opera bestecilerinin bestelemiş olduğu bilinen bu eserlerin opera repertuarına kazandırılması, opera besteciliğinde erkek bestecilerin yanı sıra

OPERA SANATINDA ESER YARATMA BAĞLAMINDA KADIN BESTECİ ETKENLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

kadın bestecilerin de var olduğu algısının oluşması ve yeni eserlerin cinsiyet ayrımı gözetilmeksizin ortaya konabileceği farkındalığının yaratılması açısından cesaret verici ve önemlidir.

Kaynakça

ALTAR, Cevad, Memduh. (1970), “Opera Tarihi”, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi

ÇALIŞIR, Feridun. (1996), “Müzik Dili Sözlüğü”, Ankara: Evrensel Müzikevi Yayınları

HODEIR, Andre. (1992), Cep Üniversitesi Müzik Türleri Ve Biçimleri (Çev., İlhan Usmanbaş), İletişim Yayınları, İstanbul.

Tunçdemir, İlknur (2004), “Müzik Sanatında Kadın Olgusu, Yaratıcılığı ve Besteciliği”, Yeditepe Üniversitesi G.S.F. Kadın Çalışmalarında Disiplinlerarası Buluşma Sempozyumu Bildirisi 1-4 Mart 2004, İstanbul. (http://www:muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/I-Tuncdemir_4html) 02.05.2019

YENER Faruk. (1981), “Müzik Klavuzu”, 3. Baskı: Karacan Yayınları

Web Kaynakçası

<https://britishmusiccollection.org.uk/article/composer-profile-elizabeth-maconchy> 02.05.2019

<http://discoverwelshmusic.com/composers/grace-williams/> 02.05.2019

https://en.wikipedia.org/wiki/Augusta_Holm%C3%A8s 07.05.2019

https://en.wikipedia.org/wiki/Betsy_Jolas 07.05.2019

https://en.wikipedia.org/wiki/C%C3%A9cile_Chaminade 07.05.2019

[https://en.wikipedia.org/wiki/Ethel_Smith_\(organist\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Ethel_Smith_(organist)) 07.05.2019

https://en.wikipedia.org/wiki/Gra%C5%BCyna_Bacewicz 07.05.2019

https://en.wikipedia.org/wiki/Lili_Boulangier 07.05.2019

https://en.wikipedia.org/wiki/Louise_Bertin 07.05.2019

https://en.wikipedia.org/wiki/Margaret_Sutherland 07.05.2019

<http://karnavalsanat.com/blog/genel/bilmeniz-gereken-5-kadin-besteci/> 02.05.2019

<https://openmusiclibrary.org/person/75956/francesca-caccini/> 02.05.2019

<https://openmusiclibrary.org/person/77372/thea-musgrave/> 02.05.2019

OPERA SANATINDA ESER YARATMA BAĞLAMINDA KADIN BESTECİ ETKENLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

https://www.academia.edu/8002173/D%C3%9CNYA_OPERA_TAR%C4%B0H%C4%B0
07.05.2019

<https://www.allmusic.com/artist/germaine-tailleferre-mn0001866250/biography> 02.05.2019

<https://www.amazon.com/Vintage-photo-Nicola-Fanu/dp/B07NVV2Y4G> 02.05.2019

http://www.cumhuriyet.com.tr/koseyazisi/1036349/BESTECi_KADINLAR.html 07.05.2019

<https://www.discogs.com/artist/6284759-Maria-Antonia-Walpurgis> 30.04.2019

<https://www.discogs.com/artist/1659539-Maria-Theresia-von-Paradis> 30.04.2019

<https://www.discogs.com/artist/4109543-Maria-Teresa-dAgnesi/track> 30.04.2019

<https://www.discogs.com/artist/691252-Sorrel-Hays-> 30.04.2019

<http://www.sanattanyansimalar.com/yazarlar/ayse-oktem/kadin-besteciler-nereden-nereye-geldiler/1304/> 02.05.2019

<https://www.thearts.co.nz/artists/dame-gillian-karawe-whitehead> 02.05.2019

<https://www.wikidata.org/wiki/Q6762161> 07.05.2019